

PLAARI

4•2013

Helsingin Eteläpohjalaiset ry:n jäsenlehti

Kannen kuva: Juhannusyö Iirujärvellä. Suvi Lahdenmäki.

Sisällysluettelo 4-2013

Puheenjohtajalta.....	3
Päätoimittajalta.....	3
Kuntatalolla lystiä kurikkalaisittain.....	4
Elämää, ei sen enempää!.....	5
Kjell Westö kuohahtaa pohjalaiselta pohjalta.....	6
Hyvät evähät Panttilista.....	8
Kesän mieleenpainuvien muistojen.....	9
Toivo Kuulan huikea elämä näytelmänä.....	10
Lapsuusmuisto Kaskisista.....	11

TULEVIA TAPAHTUMIA

Musel-ryhmä esittää musiikinäytelmän **ELÄMÄÄ, EI SEN ENEMPÄÄ**

Käsikirjoitus ja ohjaus: Henrik Lamberg

Lauantaina 26.10 klo 15

Kampin palvelukeskus, Salomonkatu 21 B.

Liput 15 e. (sisältää kahvin)

Kesto n. 2 tuntia väliaikoinen.

Tervetuloa!

**Pääkaupunkiseudulla
Järviradion taajuus
98,5**

JUHANI PALMU

GALLERIA JUHANI PALMU
KNUUTTILANRAITTI 295, ALAHÄRMÄ
PUH/FAX 06 48 44 008, GSM 0400 573 120, 050 414 2773
juhani.palmu@galleriastrindberg.fi
www.juhanipalmu.com

GALLERIA JUHANI PALMU HELSINGISSÄ
TEHTAANKATU 12, 00140 Helsinki
PUH 09 677 935

Juhani Palmu

Tapahtumia kesästä syksyyn

Puheenjohtajalta

Kesä Etelä-Pohjanmaalla oli jälleen tapahtumarikas. Alajärvellä Kitron stadionilla rockyhtye R.M valloitti koko kuulijajoukon ollessaan lämmittelybändinä Paula Koivunien konsertissa. Yhtyeessä on kolme nuorta poikaa, joista jokainen osaa soittamisen lisäksi myös laulaa. Heillä on hyvää positiivista energiaa, josta mukana olleille jäi hyvä ja iloinen mieli. No eipä ihme, olivathan he yläkouluikäisten rockin Suomen mestareita vuodelta 2012. Pojat ovat soittaneet yhdesä jo kuusi vuotta.

Suomi-Konferenssin kuoro, jossa laulajia on Kanadasta ja USA:sta, teki vierailun vanhaan kotimaahansa. He pitivät seitsemän konserttia eri puolilla Suomea. Ihmeellistä kuoron toiminnassa on, jotta he ovat harjoitelleet etänä omissa seurakunnissaan ja ensimmäinen yhteisharjoitus oli Alajärvellä ennen kuoron ensimmäistä konserttia.

Kuorossa lauloi myös useita eteläpohjalais-syntyisiä laulajia. Maailman pienuutta kuvastaa se, jotta kuoron mukana oli meidän entinen espoolainen naapuri, joka muutti Floridaan 1980-luvulla. Kyllä siinä aluksi jäimme sanattomiksi, kun kirkon eteisessä tavattiin.

Evijärvi-Seura järjesti Paulin soitto -tapahtuman, jossa pelimanni Pauli Koskipuistolle luovutettiin Suomen Kansanmusiikki-liiton kultainen ansiomerkki. Onnittelumme Paulille! Evijärven nuorisoseura oli tupaten täynnä yleisöä. Useat eteläpohjalaiset pelimannit esittivät mukaansa tempaavaa musiikkia tilaisuudessa.

Etelä-Pohjanmaalla kyläkirjoja ja -historioita on vuosien saatossa ilmestynyt useita. Yksi mielenkiintoinen kesällä ilmestynyt kirja sattui käteeni. Se on Ruona – Kylä historian laineilla -kirja, joka on kirjoitettu Kuortaneen Ruonan kylän vaiheista alkaneen vuo-

desta 1549. Kirjaa on tehty 28 kirjoittajan voimin. Meille kylä on tuttu Ruonan sillasta, jolla on käyty taisteluja Suomen sodan aikaan.

Yhdistyksen syksyn tilaisuudet ovat jälleen vuoden tauon jälkeen Kampin Palvelukeskuksessa, jonka remontti on saatettu loppuun. Lokakuussa nähdään musiikinäytelmä *Elämää, ei sen enempää*, jonka on kirjoittanut ja ohjannut Henrik Lamberg. Tilaisuudesta on lisää toisaalla Plarissa ja yhdistyksen nettisivuilla. ▼

Tuu ja tuo tuttavasi tilaisuuksiimme Kamppiin!

Hyvää syksyä!

Elle Mäkinen
puheenjohtaja

Värikäs elämä

Kuva: Mikael Rekola

Päätoimittajalta

Syksyn ensimmäisessä Plarissa on muistoja kesän varrelta ja katsaus syksyn ohjelmaan. Tarjolla on myös juttu kirjailija Kjell Westöstä, jonka, niin Stadin kundi kuin onkin, sukujuurret ovat tukevasti Etelä-Pohjanmaalla, ja temperamentista sen kuulemma myös huomaa.

Julkaisemme myös muutaman lukijoiden lähettämän tarinan (osa mainioista kertomuksista jäi vielä odottamaan tulevia numeroita). Suuret kiitokset kaikille tarinoita ja kuvia lähettäneille! Joukossa on niin kesäisiä tunnelmapaloja kuin traagisia tapahtumia ja yleistä paikkakunnan historiaa. Niitä on ollut erittäin mielenkiintoista lukea, ja uskon että niin on lehden lukijoistakin, joten niitä otetaan edelleen vastaan. Oma kerto-

mus saattaa tuntua itsestä vähäpätöiseltä, mutta voi toiselle tuoda monenlaisia muistikuvia, jo unohtuneitakin. Jos siis mieleen tulee tapahtuma, kasku tai vaikka lapsena kuultu kummitustarina, kirjatkaa se ylös ja lähettäkää myös muiden luettavaksi. Kuvatkin ovat tervetulleita, mutta mieluiten digitaalisina, koska niitä ei ole mahdollista palauttaa.

Itselleni loma Etelä-Pohjanmaalla jäi tänä kesänä muiden kiireiden takia kovin lyhyeksi. Iruunjärven mökille ehdin kuitenkin juhannuksenviettoon. Ei mikään voita laiturilla istuskelua kesäpäivänä, kun aurinko lämmittää ja luonto ympärillä elää. Veden äärellä voisi istua vaikka kuinka kauan, samoin kuin rantanuotiolla. Tai kirjaa lukemassa puolta

tuoksuavassa aitassa.

Mökillä myös tehdään työtä: tänä kesänä urakkana oli uuden saunamökin maalaus. Siellä sitten olivat pensselit kourassa pienet ja suuret. Ja valmistahan siitä tuli, vaikka kaililla oli vähän oma tekniikkansa ja tahtinsa. Uskoisin, että lapsillekin tällaiset hetket ovat niitä parhaita ja mieliinpainuvimpia: kun tehdään jotain yhdessä porukalla, ja käsien työ näkyy silmien edessä.

Joskus sitäkin sitten muistellaan: se oli se kesä, kun maalattiin saunamökki...

Lämmintä syksyä kaikille ja

hyviä lukuhetkiä tarinoiden parissa!

Kuntatalolla lystiä kurikkalaisittain

Vanha sanonta siitä että muut tekee mitä osaa, mutta tässä syntyy mitä mestari haluaa. Veistotaiteuri Jani Helttunen teki tilaisuudessa pohjalaisen kellon.

Kuntatalolla Helsingin keskustassa pidettiin huhtikuun neljäntenä päivänä Kurikka-ilta. Tilaisuudessa oli asiaa Kurikan lisäksi myös Jurvasta.

Tervetuliaasmaljan jälkeen avaussanat lausui Pohojalaasten Lupin edustajana meidän toimintamme kantava voima **Marjo Timonen**.

Ensteksi hersyytteli huumoria stand up -koomikko **Mikko Vaismaa**.

Sen päälle kuultiin kalusteteollisuuden ääntä Jurvasta yrittäjä **Jari Hakolan** kertomana.

Menosta ja meiningistä eli Kurikassa järjestettävistä tapahtumista antoi tiiviin katsauksen Rytmiraide-musiikkifestivaalin junailija **Jussi-Pekka Hakola**.

Kuntaansa vuolaasti kehui kaupunginjohtaja **Paavo Tyrväinen**, joka ehdotti paluumuuttajille hyväksi vaihtoehdoksi kasvavaa kuntaa Kurikkaa.

Tilaisuuden musiikista piti huolen duo Dr. Helander - **Ilkka Helander** - & Bluesministeri **Esa Kuloniemi** Honey B. And The T-Bones -yhtyeestä.

Illan juontajana toimi **Pekka Vuorinen**. ▼

Hilkka Kotkamaa

Yleisön joukosta jokainen löysi varmaan useammankin tutun.

Musiikista pitää huolen duo Dr. Helander, Ilkka Helander, & Bluesministeri Esa Kuloniemi yhtyeestä Honey B. And The T-Bones.

ELÄMÄÄ, EI SEN ENEMPÄÄ!

Helsingin Eteläpohjalaisten musiikkivastaava, alajärveläissyntyinen Henrik Lamberg on tehnyt aluevaltauksen myös musiikkidraaman pariin kirjoittamalla ja ohjaamalla näytelmän *Elämää, ei sen enempää*. Nurmijärveläinen esiintyjäjoukko saapuu Helsingin Eteläpohjalaisten vieraaksi Kampin palvelukeskukseen lauantaina 26.10. klo 15.

Näytelmä kuvaa, kuinka amerikansuomalainen Vilho Valo saapuu kotikylällensä yli 60 vuoden jälkeen, tutustuu ihmisiin ja löytää vielä vanhoja koulukavereita, joiden kautta pääsee sisälle kylän elämään. Pikkuhiljaa syntyy läheinen tuttavuus apteekkarin lesken, Ullan ja Vilhon välille, joka monien vaiheitten jälkeen johtaa rakastumiseen ja lähtöön Amerikkaan Vilhon kotikaupunkiin, Detroitiin.

Näytelmässä on paljon laulua ja kylän arkielämää kuvaavia kohtauksia aina talollisten, Jussin ja Kirstin, maatalouselämästä kyläläisten järjestämiin Virrankosken juhannusjuhliin.

Musiikkinäytelmä sisältää paljon huumoria mutta vakavuuttakin luotaavia mietteitä tosielämästä. Esityksen musiikkinumerot ovat eri säveltäjiltä.

Musel-ryhmä toimii Nurmijärven opiston aikuisopiskelun harrastusryhmänä Klaukkalassa ja on perustettu 2010. ▼

Kjell Westö kuohahtaa pohjalaiselta pohjalta

Kjell Westön *Kangastus 38* on hieno sukellus niin 30-luvun historiaan, tapahtumiin, elämänmuotoon, ilmapiiriin ja poliittiseen ajankuvaan kuin myös yksityisen ihmisen kohtaloihin ja ajatusmaailmaan.

Kirjan tapahtumat sijoittuvat Helsinkiin, pitkän sillan kummallekin puolen, kuten Westöllä on tapana. Hän on aito stadin kundi, mutta geneettisesti lähes täysi pohjalainen.

- Kyllä pohjalaisuus tuntuu minussa ja pohjalaiset juureni merkitsevät minulle paljon. Tapaan sanoa, että olen ellei sata-, niin ainakin 80-prosenttisesti pohjalaista sukua.

Tosin tarkemmin tutkien myös yksi helsinkiläinen sukuhaara löytyy. Mietin asiaa aina kun käyn esim. Pietarsaares-

sa tai Uusikaarlepyyssä, jossa minulla on hyviä ystäviä. En kuitenkaan enää pystyisi muuttamaan pohjalaiseksi, vaikka ystäväni vitsailevatkin, että minun pitäisi yrittää, Westö veistelee.

Westö arvelee, että eniten hän on pohjalainen luonteensa temperamentissa, kuohah-televassa veressä.

- Saatan myös olla yllättävän jyrkkä joissakin asioissa, jos esimerkiksi ylpeyttäni loukataan. Mieli kuohahtaa helposti. Olen kuvitellut, että tämä on pohjalainen luonteenpiirre.

Aivan. Paksujen ja monipolvisten historiallisten romaanien tekijälle vinkeä temperamentti on juuri se oikea!

Tunnustus vaatii tarkemman sukuselvityksen.- Vanhempani varttuivat lähekkäisissä ta-loissa Permon rintamamiesalueella Pietarsaa-

ren laidalla. Molemmat kirjoittivat ylioppilaaksi Pietarsaaren ruotsinkielisestä lyseosta.

- Isäni sukujuuret ovat pääosin Kruunupyssä, isänäitini varttui Kruunupyyn Norrbys-sa ja oli omaa sukuaan Ahlvik.

Äitini sukujuuret ovat pääasiassa Ala-Vetelissä ja Vaasassa. Äidi-

näitini oli syntyjään Sandbacka, suku on vaikuttanut enimmäkseen Ala-Vetelissä ja Kokkolassa. Äidinäitini varttui kuitenkin Tampereella, jonne hänen isänsä oli muuttanut.

Tuurin ja Sundin tontti

Kjell Westö ei ole kuitenkaan sijoittanut romaanejaan Pohjanmaalle, koska Helsinki on niin perin pohjin tuttu.

- Pohjanmaan historian asiantuntijat **Antti Tuuri** ja **Lars Sund** ovat tehneet seudun kuvaukset niin hyvin, etten rohkene tunkeutua sille tontille.

Kangastus 38 -kirjan alkuasetelma on kerrottu jo kansilepeessä, joten uskallan paljastaa sen ilman, että kerron liikaa kirjan trillerimäisestä juonesta.

Vanhat Norssenin koulukaverit ovat perustaneet Keskiviikkokerhon, jonka puitteissa he koontuvat kerran kuussa vuoroin kunkin luona. Kerhoon kuuluu asianajaja *Claes Thune*, psykiatri *Robert Lindemark*, lehtimies *Guido Röman*, liike-mies *Polle Grönroos*, lääkäri *Lorens Arelius* ja näyttelijä *Jogi Jary*. Näiden nimet on hyvä painaa mieleensä jo kirjan alussa, koska kukin edustaa juonen kannalta merkittävää roolia.

Asianajaja Thunen lisäksi päähenkilöksi nousee konttoristi rouva *Matilda Wiik*, jonka täsmällisen ulkokuoren alla piilee kohtalokas kuohu. Hän on ollut 16-vuotiaana punanaisten vankileirillä, joka on muokannut naisen maailmankatsomuksen salakavalla tavalla. Rouva Wiik saa kuunnella usein keskiviikkokerholaisten juttuja tarjoillessaan heille keksejä ja konjakkeja. Miehet käyvät suukopua Euroopan nykyämenosta: tuleeko uusi sota, vai onko Hitler sittenkin rauhan mies ja Saksan talouden pelastaja. Pohdintaa riittää myös vuoden 1918 tapahtumien jälkipuinnista, juutalaiskysymyksestä, kieltolaista ja tulevasta olympialaisista. Matilda Wiik on työntänyt vankilakokemuksensa muistinsa takimmaiseen loke-roon. Silti joskus yllättävä muisto nousee vihlaisten pintaan. Rupattelevista herroista yksi puhuu äänellä joka, herättää hänelle kaamean muiston...

Kjell Westön romaanit

Leijjat Helsingin yllä, 1996

Isän nimeen, 2000

Lang, 2002

Missä kuljimme kerran, 2006

Älä käy yöhön yksin, 2009

Kangastus 38, 2013

Kirjailija Kjell Westö kertoo olevansa geettisesti lähes täysi pohjalainen. Vanhemmat varttuivat lähekkäisissä taloissa Permon rintamamiesalueella Pietarsaaren laidalla. Isän sukujuuret ovat pääosin Kruunupyysä ja äidin pääasiassa Ala-Vetelissä ja Vaasassa.

Westö uppoutuu historiaan

- Vuosi 1938 kiehtoi minua jo aiemmissa kirjoisani ja nyt omistin sille kokonaisen kirjan. Se oli myllerryksen aikaa, mutta täytyy myöntää, että siinä ajassa on eräitä kiinnostavia yhteyksiä nykypäivään. Historia ei toista itseään, mutta loppusoinnuissa voi törmätä tuttuihin asioihin, Westö kertoo.

- Silloin kuten nytkin juhlinta maistui ja viihde kukoisti. Ikäviä asioita on kätevä paeta keveään huvitteluun. Onhan historia osoittanut pahimmissakin kriiseissä, että tavalliset ihmiset haluavat elämäänsä iloa, soittoa ja laulua, mennä uimarannalle loikoilemaan ja tanssimaan ystävien kanssa. Ilman toivoa ja ilon taitoa eivät ihmiset ilmeisesti jaksaisikaan elää katastrofien läpi. He tarvitsevat myös voimaa jälleenrakentaa myöhemmin koko sotku.

Tarinaa ei voi hoputtaa

- Alun perin suunnittelin lopettaa kirjani 10 minuuttia ennen sodan syttymistä marraskuun 1939 loppuun, juuri siihen kun ensimmäisten neuvostoliittolaisten pommikoneiden ääni kantautuu Suomenlahden yltä helsinkiläisten korviin. Tarinateknisistä syistä pitäydyin kuitenkin vuodessa 1938.

Kjell Westö ei kuulu niihin kirjailijoihin, joilta putkahtaa tiiliskiviromaani joka syksy. Hänen kirjansa vaativat enemmän taustatyötä ja hahmot pidemmän kypsyttelyn, seikkoja joista lukija voi sitten aikanaan suuresti nauttia.

- Onneksi kustantajani, Schildts-Söderström ja Otava, eivät hoputa kirjoittamistani, sillä kokisin sen varmaan ahdistavana. Päinvastoin he keuhvat, että on hyvä, kun olen kirjailijana viimeistelevää sorttia. Enkä edes pystyisi kirjoittamaan ihmisistä, jotka eivät ole kasvaneet valmiiksi päässäni.

Arkistojen aarteita

Juuri perusteellinen taustatyö avaa aikakauden hengen, hajuineen ja maakuineen lukijalle. Westölle tämä merkitsee jalkatyötä Kasalliskirjaston, Työväenarkiston, Kansallisarkiston ja monen muun pölyisen hyllykön äärelle – netin lisäksi.

- Saan parhaat aineistoni vanhoista papereista ja lehdistä. Kaikki ei ole netissä, vaikka sekin on tärkeä. Nettitieto on kuitenkin helposti pinnallista. Tietojen yhdistelyyn tarvitsee syvällisempää otetta. Kerään itselleni Suomen historiasta myös omaa käsikirjastoa, joka on painunut aika isoksi.

- Tätä kirjaa olen kirjoittanut Turun saaristossa, Tukholmassa ja Gotlannissa ja mukamani oli painava laukku kirjoja. Olen saanut kirjoittaessani apua ja aineistoa myös monilta asiantuntevilta ystäviltäni.

Syksy kuluu kirjaa markkinoidea, mutta seuraava kirja on jo lähtenyt muutaman luvun verran vauhtiin.

- En uskalla lähteä kovin kauaksi Helsingistä, mutta mökkipaikkakuntani Turunmaan saaristossa on kylä sen verran tuttu, että siellä voin kirjoittaa ja kenties poimia aineistoa.

Myös Gotlannin kirjailijaresidenssi antaa Westölle työrauhan, jossa saa kirjoittaa historiaa henkivässä ympäristössä. ▼

Saan parhaat aineistoni vanhoista papereista ja lehdistä. Kaikki ei ole netissä, vaikka sekin on tärkeä.

Hilka Kotkamaa, teksti
Anni Kotkamaa, kuva

Hyvät evähät Panttilasta

**Moon vasta aikuisna
hoksannu, kuinka
erinomaasen hienos paikas
mä oon syntynyt ja lapsuuteni
viettäny. Sieltä mä sain
sellaasia evähiä elämäni
varrelle, että oksat pois!
Tämä erinomaanen paikka
on Kurikan Panttila. Mä
perustelen pikkuusen:**

Siinä pienes kyläs oli kolome teherasta, Kurikan Lakkitehdas, Pallaskappa ja Tuomisen Turkis. Harvas maalaaskyläs on yhtä palijo tehtahia. Nykyään laskettaas "työpaikkaomavaraasuutta", se oli Panttilas varmasti reiruhun yli 100 prosenttia. Ei ne ihmiset kyllä kovin kaukana työpai-kastansa asunu, kun ei ollu juuri muita kuluku-peliä ku polokupyörä. Silloin paikkakunnat oli yleensä joko maatalousalueeta tai teollisuus-alueeta, mutta Panttila oli molempia. Mä en tierä, kuinka palijo niis tehtahis oli työntekijöitä, mutta arvelen, että parahina aikoon toista sataa yhteensä. Kun oli ruokatunti, niin meirän klasin ohitte käveli Lakkitehtahan naisia ostoksille Unkurin kauppahan aiva mustanansa. Siinä kyläs oli Unkurin kaupan lisäksi osuuskauppa, Eteläpohoja ja talouskauppa, kyllä niitä naisia niihinki piisas ostoksille. Nyt ei oo enää yhtäkää kauppaa...

Tämä tivis maatalous- ja teollisuusyhyryskunta antoo aika avaran näköalan yhteiskunta-han. Muistan, kun suurlakon aikana Lakkitehta-han tien pääs oli lakkovahtina mies hevoosen selijäs. En mä siitä mitää ymmärtäny, mutta sen

mäki tajusin, ettei tehtahalle saanu mennä töihin. Havaatti, että ei kaikki käy heinäpellolla, navetas tai riihellä, elantonsa voi saara muualtaki. Ja että elämän lait on vähä erilaaset niille, jotka repii elantonsa maasta ku niille, jotka myy työtänsä toisille.

Pyhääsin postia ei kannettu kotia, se piti hakia postin sivuhuone-hesta. Sielä oli ihmisten tilaamat sanomaleheret pöyrällä, siitä otettiin kuki omansa. Ilikan ja Vaasan lisäksi ihmisille tuli Pohojanmaan Kansaa, Suomen Sosiaalidemokraattia ja joillekki jopa Hesari tai Uusi Suomi. Maaseudun Tulevaisuus tuli melekeen joka taloohin, mutta sitä ei ollu pyhänä jaos. Isä pruukas sanua, ettei pirä koskaa uskua yhtä lehtiä tai rario-ohjelmaa (televisioota ei silloin vielä ollu), pitää lukia ja kuunnella muitaki ja sitte ajatella itte. Mä luin salaa ihmisten lehtiä sielä postin takahuonehes, kun meille tuli vain Ilikka ja Hesari.

Kansakoulus mulla oli luokkakaveriina niitä tehtahalaasten kakaroota, maatalojen kaka-rooren lisäksi, ja oli joukos muutama kauppiahan ja tehtahan johtoportahan kakarakki. Siinä oppi äkkiä ymmärtämähän, ettei kaikilla oo elämä yhtä hyvin. Ikä kaikkien järki leikkaa samalla lailla. Ei siinä kyläs ihmisillä ruuasta ollu yleensä pulaa, mutta aika häyjä vaat-tehia joillaki oli. Isä oli johonaki vaihees sosiaalilautakun-nan jäsen, ja aina ennen kokouksia meirän tuvas kävi ihmisiä kertomas isälle huoliensa ja puuttehiansa: oli sairautta, joku tartti polttopuita ja joku muu ostolapun kaup-pahan, kun pakkas vähät rahat mennä isännän juomihin. Tätäki kautta akkuna yhteiskuntahan oli aika hyvä, oppii pienestä pitäen näkemähän ja ymmärtämähän erilaasuutta.

Erinomaasen merkittävä oli se visuaalinen puoli, minkä kylä tarijos. Perinteisten pohoja-laasten maalaastalojen lisäksi maisemas oli tietysti erilaasia pienempiä taloja ja tupia, navettojen, aittojen ja liiterien lisäksi, mutta keskellä kylää oli arkkitehti Aarne Ervin suunnittelema Lakkiteheras. Mahtava pytinki! Vappuna sen tasaa-selta korkialta katolta piti torvisoittokunta aina

vappukonsertin, ja mun ainua joka paikkahan kerinny velijeni oli tietysti paikalla äireen pan-numyssy pääs, vaikka ei poijalla ollu eres torvia.

Tehtahan ympärillä oli johtajien pari hienoa ja puhuraslinjaasta funkistaloo, joihin pääsin kaka-rana käymähän. Kyllä oli juhulallista! Muistaak-seni niis oli seinillä oikeen taulujaki, ku muis ta-loos oli vain mumman ja paapan suurennettu kihilakuva seinällä tai jostaki maatalousnäyte-lystä saatu kunniakirija kehystettynä. Lisäksi niis oli hienot puutarhat. Oli siä viä yks erikoosuus-ki – lakkitehtahan saksalaasen hanskamestarin taloo, joka poikkas kaikesta muusta. Oisko olu saksalaanen rakentamisen malli, ei onneksi "käkikellotaloo"?

Mä en tierä, kuinka palijo tälläen arkkitehtooninen monipuolisuus vaikuttaa ihmisen maail-mankuvahan tai tairekäsitkesehen, mutta mä oon ainakin ny vanhem-malla iällä oppinu kattomahan ympäristöä arkkitehtoonisestaki näkökulumasta. Ja aina, kun mä käyn

siä Panttilas, mä ihaalen sitä monipuolisuutta ja laatua, mikä siinä kyläs on vieläki nähtävänä.

Meirän kylällä oli muutakin kauneutta ku maisema ja rakennukset, nimittäin maan ja Euroopan kuulu kaunotar Yvonne, joka oli naimisis lakkitehtahan johtajan poijan kans. Aika useen rouva käveli kylänraitilla, jutteli kaikkien kans ja oli aina hymyylevä ja niin kaunis eikä yhtää koppava. Kerran meirän lehemät karkas naapurin vilijapeltohon ja oltihin niitä ajamas takaa-si omahan käälyhyn, kun Yvonne kuluki lasten kans ohi ja näki meirän tilantehen. Sinne se tuli loikkimahan pitkillä säärillänsä ja ajamahan meirän kans lehemä. ▼

Liisa Kirves (Latva-Panttila) Tuusulasta

Havaatti, että ei

kaikki käy heinäpellolla,

navetas tai riihellä,

elantonsa voi

saara muualtaki.

Perinteiseen malliin tien varteen rakennettu pohjalaistalo koki kohtalonsa elokuisena tiistaina kello 4. Muutaman sekunnin torkahdus horjautti täysperärekkää, joka törmäsi taloon murskaten sen korjauskelvottomaksi. Myös rekka meni lunastukseen. Jos kuski olisi nukahtanut vajaa minuutta aikaisemmin ei pahimmassa tapauksessa tällä jutulla olisi kirjoittajaa.

Kesän mieleenpainuvin muisto

Muistan aina, miten lukukauden ensimmäisellä äidinkielen tunnilla Seinäjoen tyttölyseossa opettajamme Palon Esko pani meidät kirjoittamaan aineen otsikolla Kesän mieleenpainuvin muisto. Mikä jäi nyt kuluneesta kesästä mieleen auringonpaisteen ja tyyneen järvenpinnan lisäksi? Niinpä.

Elokuun alussa istuimme saunan terassilla ja katselimme Kuorasjärven tyyntä pintaa, ja ihailimme laskevan auringon punahehkua. Tässä täydellisessä rauhassa mieli lepäsi ja paha maailma oli täysin ulottumattomissa. Illan tummuessa hiivimme saunapuhtaana nukkumaan kesäkotiimme, maantien vieressä sijaitsevaan pohjalaistaloomme.

Kännykän ärhäkkä ääni herätti minut aikaisin. Olinko kuullut rysäystä? Enkö ihan tosi ollut herännyt tärinästä? Uutinen oli, että kello neljä aamuyöstä olivat ohi kiitävän autoilijan silmät lurpsahtaneet. Ja rysäys! Täydessä lastissa ole-

va täysperärekkä törmäsi tien vieressä olevaan kaksifooninkiseen taloon, siis siihen seuraavaan, meistä 200 metriä Seinäjoelle päin. Jos kuskin nukahtus olisi sattunut 45 sekuntia aikaisemmin, en uskalla ajatella miten meidän olisi käynyt. Emme siis me, vaan naapurimme Pirkko ja Antti Ikola kokivat karmeaa herätyksen, tosin onnekseen he nukkuivat pihan perällä sijaitsevassa uudisrakennuksessa.

Naapurit olivat luulleet paukahdusta kolariksi, mutta näky olikin toinen: tien puoleinen vanha talo oli täysin päreinä. Yöpaidassa paikalle kömpivää Pirkkoa tuli vastaan tuli pöllämystynyt kuski, joka sanoi nukahtaneensa. Mitä tekee tällaisessa tilanteessa pohjalainen, vieraanvaraisuuteen tottunut emäntä: hän keitti kuskille kahvit!

Soinilaisen kuljetusfirman palveluksessa olvalle miehelle Alavuden ja Seinäjoen välinen tie oli tuiki tuttu. Mutta unelle ei nyt vain voi-

nut mitään. Jälki talossa oli karmeaa ja ajoneuvo on täysin romuna.

Vanhaan malliin aivan tien varteen rakennettu hirsitalon on Antti Ikola perinyt vanhemmiltaan Onni ja Siiri Ikolalta. Antin perhe on rakentanut talon taakse uuden modernimman, mutta vanha puoli oli myös käytössä. Oli sattuuma ettei siellä ollut onnettomuuden sattuessa kukaan nukkumassa. Ei edes kissa. Talo menee purkuun ja rekka romuttamolle.

Itse päätin siirtää sängyn makuuhuoneen pihanpuoleiselle laidalle. Vai olisiko saunakamari rannassa sittenkin parempi? Tätä mietin kun uni ei tahdo tulla silmään seuraavana iltana. ▼

Teksti ja kuva:
Hiikka Kotkamaa

Toivo Kuulan huikea elämä näytelmänä

Joka kesä pitää olla yksi pohjalainen kultturelli kohokohta. Se on periaatteeni, ettei kesä kulu vain saunomiseen, ystävien kanssa tapaamisiin ja Keskinen kaupassa käynteihin. Tänä kesänä tämä kohokohta oli Alavuden Kunto-Lutrassa esitetty näytelmä Toivo Kuulan elämästä. Näytelmä oli tehty Toivo Kuulan syntymän 130-vuotisjuhluvuoden kunniaksi.

Säveltäjämestarin elämään perustuvan näytelmän on käsikirjoittanut ja ohjannut Arto Juurakko. Sen toteutti Lakeudenportin opisto ja Pelemuuttajat-näytelmäryhmä.

Muistan jo lapsena kuulleen juttuja, miten Toivo Kuula halusi Sydänmaankylässä käydessään soutelemaan Kuorasjärvelle. Soutajan piti olla hiljaa, kun mestari kuunteli laineen lipplasta, linnun laulua ja tuulen huminaa. Siinä hän sitten istui tuhdolla, löi kevyesti sormella tahtia veneen laitaan ja hyräili omassa maailmassaan. Ja toden totta, kuunnelkaa Kuulan parhaita kuoroteoksia. Niissä soi ihan selvästi pohjalaisen kesän äänet, rauha ja kauneus.

Näytelmässä oli musiikkia sopivasti, mutta olihan se Toivo Kuulan elämäntarina erikoinen ja dramaattinen. Myös kiistaan Kuulan poliittisista näkemyksistä otettiin kantaa. Hänhän oli sekä työväen kuoron johtaja että Suojeluskunnan marssin säveltäjä. Minulla on asiasta oma teoria: Kuula teki pätkätyöntekijänä ja perheelisenä miehenä mitä sai tehtäväkseen ja oli näkemykseltään epäpoliittinen taiteilija. On kuitenkin tosiasia, että jääkärit hänet ampuivat – Kuulan ollessa vain 34-vuotias. Hän oli suomalaisista säveltäjistä paitsi kansan myös Sibeliuksen suosikki.

Vaasalaiset ovat yrittäneet omia Kuulaa omaksi pojakseen, mutta tosiasia on toinen. Siellä hänen lapsuudenkotinsa olikin, mutta moni ei kuitenkaan tiedä, että Kuula syntyi Alavudella. Hänen äitinsä Susanna os. Vehkakoski oli alavutelaissyntyinen. Toivo syntyi 7. heinäkuuta vuonna 1883, jolloin Susanna oli vieraillemassa omassa lapsuudenkodissaan Alavuden Vehka-

koskella. Synnytys tapahtui Vehkakosken saunassa, joka on edelleen olemassa. Vehkakosken päärakennus on palanut.

Toivo Kuulan isä Matti Kuula oli syntyjään Töysästä, aiemmalta sukunimeltään Taikinmä-

ki ennen kuin hän sai sotilasnimeksi Kuula. Turkin sodassakin taistellut vääpeli ja Vaasan asemapoliisi Matti Kuula toivoi pojastaan pappia, mutta musiikki vei voiton. Onneksi. ▼

Teksti ja kuva: Hilikka Kotkamaa.

Kuvassa Toivo Kuula on jo haavoittunut jääkärin luodista. Häntä lohduttaa toinen vaimo Alma. Alma Kuulana nuorena oli Elina Äijälä ja Toivo Kuulana Samu Äijälä.

Lapsuusmuisto Kaskisista

Rönnsärin lahti Kaskisissa juhannuksena 2013.

Tarina on 50-luvun alkupuolelta.

Kirjoittaja on syntyjään kaskislainen.

Päivä on kirkas. Mereltä käy vieno tuulenvire. Kalastajaveneitä tulee avomereltä. Toiset veneet puuskuttavat salmessa vastaan. Lokit ja tiirat seuraavat kirkuen veneitten perässä. Lahden pintaa pitkin kantautuu keskilaitamootto-reiden muhkea putputus. Kaukana satamassa siintävät laivojen profiilit.

On jo kauan odotettu omaa venettä tulevaisuusi. Kääntyykö nyt jokin niistä kotilaituria kohti? Saarella kesäasukkaatkin tietävät mitä odottaminen on. Vanhemmat asukkaat kurkkivat rantaleppien lomasta. Nuoremmat hyppivät laiturilla heitellen veteen voileipäkiviä laskien niiden nousemista pintaan. Renkaita syntyy ja sammuu tyynen veden pinnassa.

Onko tuo isä, joka kääntää veneen keulan kohti laituria? Kuinka monta matkustajaa veneessä istuu? Ensimmäinen ei erota. Sitten pystyy tunnistamaan isän. Lasketaan isä ja kaksi muuta. Keitä he ovat? Isoäiti, jota mummuksi sanotaan ja tunti. Ilo ailahtaa lapsen sydämessä. Rakas mummu ja rakas tunti tulevat.

Laiturilla tervehditään ja hymyillään. Kävelään leppien reunustamaa polkua pitkin kohti vanhaa taloa, joka huokuu rakkautta. Rantakukkien tuoksu jää taakse. Pihan ruusut tervehtivät tulijaa. Lemmit valkoisina, sinisinä ja vaaleanpunaisina varastavat katseen. Syreenit kukkivat. Puna-ailakkien ainutkertainen violetinpunainen väri hivelee katsojan silmää.

Koko porukka nousee rappusia sisään. On paljon kannettavaa. Ison salin pöydälle on levitetty kiehtova itse kirjailtu pöytäliina. Kahvikupit on kauniisti aseteltu. Keskellä pöytää komeilee ranta- ja pihakukista tehty värikäs kukka-asetelma. Kahvi tuoksuu, kun sitä kaadetaan kuppeihin. Lapsetkin saavat kahvia, voileipiä ja pullaa. Kuparipannun päälle lasketaan kaunis äidin tekemä kahvipannun myssy. Puheensorina alkaa. Yhtäkkiä remahtaa kova nauru. Isä on ker-tonut jutun. Tunti ja mummukin nauravat. Kaikki tuntuu ja maistuu hyvältä. Tuntuu kuin tämä olisi lapsuuden paras hetki.

Mutta kaikki jää taakse, ihmiset ja muistot. Se on elämän laki. Niin kuin rantakukkien tuoksu jää talven taa. Koittaa uusia kesiä vuosikymmenten saatossa. Pienet lastenlasten kädet takovat nyt samaa kahvipöytää. Pienet lapset etsivät sanoilla uutta todellisuutta. Nuoret vanhemmat hehkuvat rakkautta, onnea ja iloa ympärilleen. Kaikki tämä auttaa meitä jaksamaan hyisten talvien yli.

Taas koittaa uusi kesä. Syreenit kukkivat. On aika mennä tuohon rakkaaseen taloon lasiveranrannalle. Sen sisään kätkeytyy syntyjä syviä puhuttuna ja elettyinä.

Viiden sukupolven takaa kantaa sanonta: vanha meri puhuu Rönnsärin takana. Näin sanoi isoisäni. Lisään siihen oman sanomani, kaukana "soi maininki hiljainen" (J.Vainio). ▼

Kaskisissa 6.7.2013 Katriina Risku-Vartiainen

Kuva: Elina Vartiainen.

Helsingin Eteläpohjalaiset ry:n hallitus

Ellei vastaanottajaa tavoiteta,
pyydetään palauttamaan osoitteella:
Kirsti Kymäläinen,
Viirintie 8, 01800 Klaukkala.

Elle Mäkinen, puheenjohtaja

Kahisevanmäki 3 D, 02710 Espoo
puh. 040 7013364
elle@makiset.net

Antero Tala, varapuheenjohtaja, toimitusneuvosto, ilmoitusvastaava

Oravapolku 2 C, 02270 Espoo
puh. 09-8881705, 0400 866002
antero.tala@kolumbus.fi

Helena Pyhälähti-Räisänen, sihteeri, toimitusneuvosto

Räisäläntie 32 C, 02140 Espoo
puh. 050 5960047
helena.pyhalahti-raisanen@kolumbus.fi

Suvi Lahdenmäki päätoimittaja, tiedotus

Rajatie 1 A 4, 00730 Helsinki
puh. 050 3385304
suvi.lahdenmaki@gmail.com

Sirkka-Liisa Mattila, emäntä

Lavettitie 12 A, 00430 Helsinki
puh. 09-536205, 040 8449445
mattila.sirkkaliisa@gmail.com

Henrik Lamberg, musiikkivastaava

Toivolantie 4 B 2, 01800 Klaukkala
puh. 0400 418869
henkkala@gmail.com

Tarmo Ojaluoma, toimitusneuvosto

Helsingintie 2 E 29, 02700 Kauniainen
puh. 040 5553303 09-5053039
tarmo.ojaluoma@gmail.com

Vilho Korkeamäki

Järvensivunkuja 7 B, 04300 Tuusula
puh. 09 25844447, 040 545 8022
vilho.korkeamaki@kolumbus.fi

Ritva Viitamäki, toimitusneuvosto

Untamontie 15 E 38, 00610 Helsinki
puh. k. 09 7244418, 040 9118568
ritva.viitamaki@suomi24.fi

Jaakko Ojala

Rantakartanontie 4H 106, 00910 Helsinki
puh. 0400 497633
jaska.ojala@kolumbus.fi

Tapani Salomaa

Länsitie 8, 02160 Espoo
puh. 0400 442770
tapani.salomaa@musette.fi

Erkki-Jussi Erkkilä, toimitusneuvosto

Nervanderinkatu 7 B 23, 00100 Helsinki
puh. 0500 100174
ekierkkila@nettiyhteisö.fi

Hallituksen nimittämät toimihenkilöt

Olavi Saarenpää, isäntä

Ilvestie 25
01450 Vantaa

Raija Kallio, rahastonhoitaja

Ryytikuja 5 D 30, 00840 Helsinki
puh. 040 7180410
raija.kallio@futurecad.fi

Isännöinti KkK Oy

Kirsti Kymäläinen, Jäsenrekisteri

Viirintie 8, 01800 Klaukkala
puh. 09-5864731, 0400-774782
kirsti.kymalainen@kolumbus.fi

Mediakortti

Plarin julkaisija:

Helsingin Eteläpohjalaiset ry

Päätoimittaja:

Suvi Lahdenmäki
Rajatie 1 A 4, 00730 Helsinki
puh. 050 3385304
suvi.lahdenmaki@gmail.com

Toimitusneuvosto:

Suvi Lahdenmäki
Tarmo Ojaluoma
Antero Tala
Ritva Viitamäki
Erkki-Jussi Erkkilä
Helena Pyhälähti-Räisänen

Paino: Painomerkki Oy, Helsinki

Painosmäärä: 1 400 kpl

Taitto: Kirsi Pääskyvuori

ISSN 0789-8061

Ilmoitushinnat värillisenä

1/1 s. 650 €
1/2 s. 400 €
1/4 s. 250 €
1/8 s. 150 €
1/16 s. 80 €

mustavalkoisena

1/1 s. 450 €
1/2 s. 250 €
1/4 s. 150 €
1/8 s. 100 €
1/16 s. 60 €

Formaatti: 220x290mm

Plari ilmestyy vuonna 2013:

vko 9, 14, 20, 38 ja 47.

Ilmoitusten viim. jättöpäivä:

Nro 5 1.11.2013

ilmestyy viikolla 47

Julkaisija varaa itselleen oikeuden

ilmestymisaikojen muutoksiin.

Plari on Aikakauslehtien Liiton jäsen

Liity jäseneksi Helsingin Eteläpohjalaisiin

Nimi: _____

Osoite: _____

Sähköposti: _____

Syntymäaika: _____ -paikka: _____

Päivämäärä ja allekirjoitus: ____/____/____

Lähetä liittymislomake osoitteella:

Kirsti Kymäläinen
Viirintie 8, 01800 Klaukkala.

Liittymisen jälkeen saat viitteellisen
pankki siirtolomakkeen.
Vuosijäsenmaksu 15 €
Ainajäsenmaksu 225 €

Liittyminen myös netissä:
www.helsingin-etelapohjalaiset.fi